

ISTRAŽIVANJA O USVAJANJU DRUGOGA I/ILI STRANOGA JEZIKA: SUVREMENI PRAVCI RAZVOJA

Milena Kovačević *

Univerza v Novi Gorici, Slovenija

Svrha je ovog članka dati kratak povijesno-teorijski pregled ključnih znanstveno-istraživačkih pitanja unutar lingvističke i psiholingvističke discipline poznate pod nazivom *second language acquisition* (SLA) – istraživanja o usvajanju drugoga i/ili stranoga jezika. U članku se razmatra odnos ove discipline prema lingvistici i psiholingvistici, te implikacije znanstvenih istraživanja, nastalih unutar ove discipline, za nastavu jezika. U lingvističkom dijelu raspravlja se o suvremenom razvoju i eksplikaciji teorijskih modela koji povezuju lingvističke postavke s uvidima iz kognitivnih i psiholingvističkih istraživanja. Jedan takav model, *Modular On-Line Growth Use of Language* (MOGUL) razvili su autori Sharwood Smith i Truscott; u vezi s ovim modelom, posebno se izlažu ideje predstavljene u Sharwood Smith i Truscott (2004) i Sharwood Smith (2005).

Ključne riječi: usvajanje drugoga/stranoga jezika, lingvistika, psiholingvistika, model MOGUL, nastava jezika

1. UVOD

Istraživanja o usvajanju prvoga jezika započela su sedamdesetih godina prošloga stoljeća pod utjecajem Chomskyjeve lingvističke misli i pod utjecajem novorazvijene psiholingvističke orijentacije u istraživanjima. Uslijedilo je zanimanje za fenomen usvajanja drugog jezika /1/, pri čemu su teorijski principi i metodološki postupci primijenjeni u istraživanjima prvog jezika našli primjenu u istraživanjima drugog jezika. Istraživači su postali svjesni specifičnosti ovoga fenomena, specifičnosti koju je prvi najjasnije izrazio Krashen (1982) u distinkciji *acquisition* (usvajanje) i *learning* (učenje).

Danas je u znanosti i literaturi utvrđena činjenica da je područje usvajanja drugog jezika autonomno znanstveno područje: opseg znanja, poduprt brojnim istraživanjima, o fenomenu usvajanja drugog jezika izrazito se povećao i obogatio u pojmovnom i metodološkom smislu tijekom zadnjih desetljeća (cf. Mackay, Gass 2005). U anglosaksonskoj terminologiji za to se područje učvrstio naziv *Second Language Acquisition* (SLA) *research*, a autori sinonimno

rabe i nazive poput *Second Language Studies*, *Second Language Research*, ili *Studies of Second Language Learning*.

U literaturi načelno postoji konsenzus da se počeci ove znanstvene discipline mogu naći u istraživanjima kontrastivne analize i analize pogrešaka. Načelno slaganje postoji i o tome da je za istraživanja usvajanja drugoga i/ili stranoga jezika kao znanost odlučujući bio pomak od dotadašnjih neposrednih, pragmatičnih, metodološko-pedagoških preokupacija nastave jezika prema znanstvenom proučavanju procesa učenja jezika *per se*. Ovaj paradigmatički pomak s nastavnog procesa na proces usvajanja/učenja bio je ključan za konstituiranje područja usvajanja drugoga i/ili stranoga jezika kao znanstvene discipline.

2. USVAJANJE DRUGOGA I/ILI STRANOGA JEZIKA, LINGVISTIKA I PSIHOLINGVISTIKA

Danas se većina autora slaže da bi istraživanja drugoga jezika – kao što je to slučaj u istraživanjima prvoga jezika – trebala rezultirati određenom teorijom o usvajanju drugoga jezika. Pitanje o tome koja je temeljna svrha istraživanja drugoga jezika nailazi, međutim, na različite odgovore, ovisno od teorijske i metodološke pozicije od koje autori polazi. Tako se unutar jedne linije znanstvenog razmišljanja polazi od toga da je svrha istraživanja osvijetliti prirodu samog jezika; unutar druge, da je svrha osvijetliti prirodu procesa usvajanja; unutar treće, da istraživanja imaju smisla samo utoliko ukoliko se reflektiraju na nastavu jezika. Ove linije znanstvenog razmišljanja ne isključuju jedna drugu, i većina autora ih vidi kao dio jednog, cjelovitog znanstvenog problema (Ellis 1994, Byalstok, Hakuta 1995) no istina je da su implikacije navedenih temeljnih polazišta različite. Za prvu su poziciju bitne lingvističke teorije, za drugu kognitivne i psiholingvističke teorije, za treću pragmatika nastave jezika. No, u najnovijem razvoju lingvističke misli opažamo da se potvrđuje pravilo da znanost teži postupnoj sinergiji spoznaja i uvida: pomaci su napravljeni u razvoju i eksplikaciji lingvističkih modela koji povezuju, s jedne strane, strogo lingvističke postavke, s uvidima iz kognitivnih i psiholingvističkih istraživanja, s druge strane (cf. Sharwood Smith 2004, Sharwood Smith, Truscott, 2005, Sharwood Smith 2005).

Ellis (1994) je ustvrdio da je usvajanje drugoga jezika kompleksni fenomen čije potpuno objašnjenje zahtijeva uvid u vanjske i unutarnje faktore koji utječu na usvajanje drugog jezika, te uvid u odnose između ovih faktora. Međutim, mnogi suvremeni autori (Ellis 1994, Pienemann 2003) ocjenjuju da je znanost o usvajanju drugoga jezika još daleko od jednog ovakvog cjelovitog objašnjenja. Kompleksnost fenomena ove znanstvene discipline uzrokom je da su u isto vrijeme kad i Ellis (1994), američki lingvisti ustvrdili da razumijevanje usvajanja drugog jezika predstavlja mnogo veći izazov od razumijevanja usvajanja prvog jezika (Byalstok, Hakuta 1995: 4), te da ne postoji jednoglasni odgovor na pitanje: koje je zapravo predmetno područje usvajanja drugog jezika? Bavi li se ova disciplina nečim što ima nastavno-pedagoški fokus, s ciljem usavršavanja nastave jezika, ili je njeno područje lingvističko, bez nužno nastavnih implikacija? Unutar takvog određenja predmetnog područja, ova se znanost bavi prirodom drugog jezika, mehanizmima koji dovode (ili ne dovode) do znanja drugog jezika, te objašnjenjima procesa usvajanja drugog jezika u smislu

uspjeha ili neuspjeha toga procesa (cf. Gass, Schachter 1989).

Lingvistički orijentirani autori polaze od toga da je cilj istraživanja drugoga i/ili stranoga jezika razvoj lingvističke teorije, razvoj teorijskih modela, pa tako i razvoj određene teorije o usvajanju drugoga jezika – lingvistička znanost određena je razvojem teorije i rješavanjem problema (engl. *problem-solving*) (cf. Long 2006). Ujedno, strogo lingvistički pogled na područje usvajanja drugoga jezika potakao je neke renomirane autore da u ranoj fazi definiraju ovu disciplinu kao neprimjenljivu znanost (cf. Sharwood Smith 1985), s implikacijom da se ona ne bavi pitanjima pedagogije jezika ili studijama razredne situacije, te da se znanstvene spoznaje dobivene u lingvističkim istraživanjima drugog jezika teško mogu neposredno primijeniti u nastavi jezika. /2/

U vezi s lingvističkom teorijom, teorija o urođenoj ili univerzalnoj gramatici je dominantna eksplanatorna teorija usvajanja ne samo prvog već i drugog jezika (cf. Sanz at al 2005). Ovdje je jedan od ključnih eksplanatornih pojmova *language acquisition device* (LAD), ili mehanizam za aktiviranje usvajanja jezika, pojam koji generativisti i suvremeni lingvisti rabe da bi označili i objasnili modularnost jezičnog usvajanja, to jest, objasnili činjenicu da se prvi (materinski) jezik usvaja brzo i s lakoćom premda je input manjkav, nedostatan i okrnjen (degenerativan), odnosno činjenicu, da ljudska bića mogu usvojiti i generirati apstraktna, dubinska svojstva jezika (apstraktno znanje) premda su izložena samo površinskim strukturama. Ova situacija poznata je kao Platonov paradoks ili logički problem jezičnog usvajanja (cf. Sanz 2005, Sharwood-Smith 2005). Ključno pitanje za istraživanja drugoga i/ili stranoga jezika unutar ovakvog razmišljanja jest je li gramatika drugoga/stranoga jezika slična gramatici prvoga jezika i je li međujezik (sistem drugoga/stranoga jezika koji je u razvoju) nastao kao rezultat činjenice da imamo pristup univerzalnoj gramatici (cf. Sanz 2005). Pojedini istraživači (cf. Bley-Vroman, 1989) drže, na temelju istraživanja i hipoteze kritičkog perioda, da jedino djeca (ne i odrasli) koja uče drugi jezik imaju pristup principima univerzalne gramatike. No međutim, Sanz (2005) je izvijestila o J2 istraživanjima kod odraslih osoba i ustvrdila da su ta istraživanja dala tri osnovne interpretacije: postoji puni pristup univerzalnoj gramatici i stoga cjeloviti transfer; postoji slabi pristup univerzalnoj gramatici i stoga tek djelomični transfer – hipoteza o svojstvima bez vrijednosti (*valueless features hypothesis*); i postoji samo leksički transfer – hipoteza minimalnih ograna (*minimal trees hypothesis*) (cf. Sanz 2005: 6).

U suvremenom razvoju lingvističke i psiholingvističke misli, teorijski radovi autora Sharwood Smitha i Truscotta (cf. Sharwood Smith 2004, Sharwood Smith, Truscott, 2005, Sharwood Smith 2005) posljednjih su godina izazvali pozornost u europskoj lingvistici pa i šire. Oslanjajući se na djela Jackendoffa (1987, 1990, 1997, 1999, 2002), Grosjeana (2001), kasniju teorijsku misao Chomskog (1995), korpus suvremenih psiholingvističkih i kognitivnih istraživanja te vlastita lingvistička istraživanja, autori su razvili novi teorijski model, poznat kao MOGUL ili *Modular On-Line Growth Use of Language*. Sharwood Smith (2005) je naime uočio da se istraživači koji se bave razvojem jezika (usvajanje jezika kroz vrijeme) moraju opredijeliti između lingvističkog i psiholingvističkog 'teritorija' i pojmovnog okvira, pri čemu se prvi po prirodi stvari bavi apstraktnim znanjem i reprezentacijama (*knowledge-representational explanations*), a drugi kognitivnim načinima procesiranja

jezika (*processing explanations*). Oba teorijsko-istraživačka okvira su bitna, drži Sharwood Smith, pri čemu valja biti svjestan metajezika koji koriste jedno i drugo područje. No korak naprijed u istraživanjima o usvajanju drugoga jezika bio bi u razvoju teorijskih modela koji bi 'pomirili', povezali ova dva područja i njihove metajezike; model MOGUL je jedan pokušaj da se da takav okvir (Sharwood Smith, 2005).

Kako se načini procesiranja jezika (kao bitno psiholingvistička preokupacija) odnose na 'performancu' a ne na 'kompetenciju' (u pojmovnom vokabularu generativne lingvistike), postavlja se pitanje da li spajanje lingvističke i psiholingvističke perspektive unutar jednog pojmovnog okvira – s ciljem da se objasni kako se jezik mijenja tijekom vremena (kod pojedinca) – u biti znači napuštanje distinkcije između apstraktnog znanja i mehanizama procesiranja (Sharwood Smith 2005). Prema autoru, ovakva bojazan ne postoji, jer se MOGUL model, kao nad-okvir, oslanja na niz provjerenih, empirijski utemeljenih istraživačkih hipoteza u lingvistici, psiholingvistici, neuroznanosti, te tako dopušta da se znanje vidi u *terminima* (psiholingvističkog) *procesiranja*, a da se pri tome ne okrnji pojam apstraktnog lingvističkog znanja. Sharwood Smith (2005) navodi da MOGUL posebno respektira provjerene istraživačke hipoteze o 1) takozvanom uporednom aktiviranju (*co-activation*) – hipoteza o paralelnom aktiviranju svih postojećih jezičnih sustava unutar pojedinca: *Bilingual Interactive Activation Model*, Dijkstra et al (2000), kao i Grosjeanov *Language Mode* (2001); 2) nepromjenljivom (invarijantnom) operacionom jezičnom sistemu (*invariant computational system*) – hipoteze Chomsky (1995) i Jackendoff (2002); i 3) razlici između kognicije (*cognition*) i metakognicije (*metacognition*) – hipoteza da eksplicitno metalingvističko znanje ima potpuno različit (psihološki i neurološki) status od morfosintaktičkih i fonoloških sistema kojima nemamo svjestan pristup (Paradis 2000, 2001, Sharwood Smith 2004). Otuda su glavni pojmovi unutar ovoga modela uzeti iz psiholingvistike, aktiviranje (*activation*) i natjecanje (*competition*), te pojam reprezentacija (*representation*) iz lingvističke znanosti (Sharwood-Smith 2005).

Uporedo s radom na razvoju lingvističkih i psiholingvističkih teorijskih okvira, istraživači proučavaju različite aspekte procesa usvajanja drugog jezika, aspekte koji pripadaju, u spomenutom Ellisovom odredjenju (1994), bilo vanjskim, bilo unutarnjim faktorima usvajanja. Ova su istraživanja polučila specifične kvalitativne i kvantitativne metode tipične za područje usvajanja drugog jezika (cf. Mackay, Gass 2005), pri čemu istraživači respektiraju osnovni istraživački postupak u znanstvenoj disciplini o usvajanju drugoga/stranoga jezika, naime činjenicu, da se moraju odlučiti između segmenta (područja, aspekta) koji istražuju (npr. strukturalna svojstva jezika – lingvistički aspekt) i faktora koje ignoriraju, to jest, drže konstantama (npr. sociološki uvjeti, motivacija pojedinca, itd) (cf. Byalstok, Hakuta 1995:5). Tako, nerijetko se događa da se autori prihvate istraživanja u kojem žele proučiti lingvističke i psiholingvističke aspekte usvajanja drugog/stranog jezika jezika unutar jedne kulture (npr. usvajanje engleskog, francuskog i talijanskog jezika u hrvatskom kontekstu, cf. Vilke, Vrhovac, 1991, 1993; usvajanje japanskog kao drugog jezika u engleskom kontekstu, cf. Kanno, 1999). Ovo nas opet dovodi do početne opservacije o kompleksnosti fenomena usvajanja drugog jezika kojeg autori rijetko propuštaju naglasiti, te do posljedične potrebe da se različite perspektive promatranja, istraživačke spoznaje i metajezici povežu u cjelinu koja

bi vodila do razvoja teorije (cf. Byalystok, Hakuta, 1995, Sharwood-Smith, 2005).

Istraživanja koja se specifično odnose na kognitivne, unutarnje mehanizme procesiranja drugog jezika imaju svoja ishodišta u psiholingvistici i psihologiji kao znanosti, posebice kad se istražuju svojstva koja su u psihologiji poznata kao 'individualne razlike' (karakterna svojstva ličnosti, motivacija, jezična sposobnost, strategije učenja) (cf. Ellis 1994, Cook 2005, Dornyei 2005, kod nas cf. Mihaljević-Djigunović 1995, 1998), te u neurobiologiji i neuroznanostima (cf. npr. Schumann et al., 2004).

3. USVAJANJE DRUGOGA I/ILI STRANOGA JEZIKA I NASTAVA JEZIKA

Premda utemeljena u pojmovni i metodološki sustav lingvistike, psiholingvistike i kognitivnih znanosti, istraživanja drugog jezika ne mogu izbjeći pitanja koja se tiču nastave jezika. Posebno je za istraživače koji imaju neposrednu vezu s nastavom jezika pitanje vrlo logično: ako se usvajanje drugoga jezika bavi, među ostalim, varijablom učenik – proces usvajanja/učenja, i ako je ta varijabla sastavni dio pragmatike nastave jezika, kakvu korist ima sama nastava od spoznaja znanstvenih istraživanja? Autori, tako, govore o usvajanju drugoga/stranoga jezika u razrednoj situaciji (cf. Ellis 1994), o pedagoškim implikacijama (cf. Coady, Hackin 1996, Littlewood, Swan 2001, Sanz et al 2005), procesiranju nastave (cf. Van Patten, 2005), te o povezivanju istraživanja i prakse (cf. Gass 1997, Cook 2005).

I kad razmatraju nastavne implikacije, većina se istraživača slaže da je riječ o indirektnoj primjenljivosti istraživačkih spoznaja, pri čemu se naglašava pozicija nastavnika kao nekoga tko sam donosi odluke o procesu nastave (*teachers as decision-makers*) (Braid, 1999). No, Cook (2005:2) ne propušta izraziti svojevrsno razočaranje činjenicom da je malo *praktičnih* savjeta koji bi nas usmjerili prema *praktičnoj* primjeni znanstvenih spoznaja u nastavi.

Cook (2005: 2) jezgrovito sumira tradicionalne, ustaljene, pretpostavke nastave drugog i stranog jezika u posljednjih sto godina:

- a) učenici najbolje uče preko govornog, a ne pisanog jezika;
- b) nastavnici i učenici trebaju koristiti J2 u razredu (a ne J1);
- c) nastavnici trebaju izbjegavati eksplicitnu raspravu o gramatici;
- d) jezik treba učiti kao cjelinu a ne podijeljen u fragmente;
- e) jezik treba učenicima podati u dijalozima i tekstovima; i
- f) jezik ima četiri vještine: slušanje, govor, čitanje i pisanje.

U skoro svim suvremenim metodama poučavanja nastave drugog ili stranog jezika većina ovih pretpostavki se respektira u većoj ili manjoj mjeri (Cook 2005: 6). Na primjer, ako uzmemo pretpostavku da jezik treba učenicima dati u dijalozima i tekstovima, dolazimo da zaključka da se ova pretpostavka reflektira u nastavi: stalna je, naime, tema nastavne prakse kako jezik koristiti u kontekstu, a ne u rečenicama, frazama ili izoliranim riječima. Tako audiolingvalne i audiovizualne metode prezentiraju novi jezični sadržaj preko govornih dijaloga, komunikativne metode se oslanjaju na komunikacijske razmjene, takozvani *task-*

based learning polazi od manjih komunikacijskih zadaća, dok ‘većina udžbenika koristi tekstove i dijaloge kao osnovu za lekcije’ (Cook 2005: 5).

No, ovdje je bitno uočavanje da istraživanja o načinima usvajanja drugoga jezika dovode u pitanje neke od spomenutih, tradicijski utemeljenih pretpostavki nastave jezika, kao npr. pretpostavku o upotrebi materinskog jezika u nastavi (Cook 2005: 6). Korištenje materinskog jezika, naime, može u nekim situacijama pridonijeti boljem svladavanju drugoga/stranoga jezika, kako su to, recimo, pokazala i istraživanja u hrvatskom kontekstu (cf. Vilke, Vrhovac 1991, 1993). Na sličan način i pretpostavka da gramatiku ne treba eksplicitno poučavati vrijedi kad je riječi o djeci rane dobi, ali ne i u poučavanju odraslih osoba – kod njih, naime, kognitivni uvidi u strukturu jezika mogu pridonijeti boljem svladavanju tog jezika (cf. Sanz et al, 2005).

Istraživanja drugog jezika bitna su za pragmatiku nastave jer, u najmanju ruku, povećavaju svijest nastavnika o procesu usvajanja jezika te tako posredno mogu povećati i njegovu osjetljivost prema učeniku. Najzad, kako je neki tip međusobne komunikacije između istraživanja i nastave jezik nužan, vrijedan je napor da se široj nastavnoj javnosti metajezik znanosti i njezine spoznaje pretoče u razumljiv jezik. /3/

4. ZAKLJUČAK

Istraživanja drugoga i/ili stranoga jezika po svojoj su prirodi kompleksna i interdisciplinarna – oslanjaju se na lingvistiku i psihologiju kao temeljne znanosti, te na psiholingvistiku i kognitivne znanosti kao suvremene znanosti. Cilj je znanstvenih istraživanja doći do sveobuhvatne teorije usvajanja/učenja drugoga/stranoga jezika. U suvremenoj lingvistici razvijeni su i eksplicirani teorijski modeli koji povezuju strogo lingvističke postavke, s uvidima iz kognitivnih i psiholingvističkih istraživanja. No, istraživanja o načinima usvajanja drugoga/stranoga jezika imaju svoje implikacije za nastavu jezika, koje se očituju ponajprije u osvještavanju nastavnika o samom procesu usvajanja odnosno učenja.

LITERATURA

- Bley-Vroman, R. (1989): *What is the logical problem of foreign language learning?* U: S. Gass, J. Schachter (ur.), *Linguistic Perspectives on Second Language Acquisition*, 41-68, Cambridge, Cambridge University Press.
- Braid, S. (1999): *The Acquisition of Second Language Syntax*. London, Hodder Arnold.
- Byalistok, E., Hakuta, K. (1995): *In Other Words: The Science and Psychology of Second Language Acquisition*. New York, Basic Books.
- Chomsky, N. (1991): *Jezik i problemi znanja*. Zagreb, SOL.

- Chomsky, N. (1995): *The Minimalist Program*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Coady, J., Huckin, T. (1996): *Second Language Vocabulary Acquisition: A Rationale for Pedagogy*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Cook, V. (2005 [2001]): *Second Language Learning and Language Teaching*. London, Hodder Arnold.
- Dijkstra, T., de Bruijn, E., Schriefers, H., ten Brinke, S. (2000): *More on interlingual homograph recognition: Language intermixing versus explicitness of instruction*. *Bilingualism. Language and Cognition*, 3, 69-78.
- Dornyei, Z. (2005). *Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah, New Jersey, LEA, Inc.
- Ellis, R. (1994): *The Study of Second Language Acquisition*. New York, Oxford University Press.
- Gass, S., J. Schachter (1989): *Linguistic Perspectives on Second Language Acquisition*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Gass, S. (1997): *Input, Interaction, and the Second Language Learner*. Mahwah, New Jersey, LEA, Inc.
- Grosjean, F. (2001): *The bilingual's language modes*. U: J. Nicol (ur.), *One Mind, Two Languages: Bilingual Language Processing*, 1-22, Oxford, Blackwell.
- Jackendoff, R. (1987): *Consciousness and the Computational Mind*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Jackendoff, R. (1990): *Semantic Structures*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Jackendoff, R. (1997): *The Architecture of the Language Faculty*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Jackendoff, R. (1999): *The representational structures of the language faculty and their interactions*. U: C. Brown, P. Hagoort (ur.), *The Neurocognition of language*, 37-70, Oxford, Oxford University Press.

- Jackendoff, R. (2002): *Foundations of Language*. Oxford, Oxford University Press.
- Kanno, K. (ed.) (1999): *The Acquisition of Japanese as a Second Language*. John Benjamins.
- Krashen, S. D. (1982): *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. New York, Pergamon Press.
- Littlewood, W., M. Swan. (2001 [1984]): *Foreign and Second Language Learning: Language Acquisition Research and Its Implications for the Classroom*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Long, M. H. (2006): *Problems in SLA*. Mahwah, New Jersey, LEA, Inc.
- Mackay, A., S. M. Gass (2005): *Second Language Research: Methodology and Design*. Mahwah, New Jersey, LEA, Inc.
- Mihaljević-Djigunović, J. (1995): *Istraživanja stavova i motivacije jučer i danas*. Strani jezici, 3-4, 104-113.
- Mihaljević-Djigunović, J. (1998): *Uloga afektivnih faktora u učenju stranih jezika*. Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
- Paradis, M. (2000): *The neurolinguistics of bilingualism in the next decades*. Brain and Language, 71, 178-190.
- Paradis, M. (2001): *An integrated neurolinguistic theory of bilingualism (1976-2000)*. LACUS Forum, 27, 5-15.
- Pienemann, M. (2003): *Learnability, processability and LFG*. Plenarno predavanje na EUROSLA konferenciji, Edinburg.
- Sanz, C. (ed) (2005): *Mind and Context in Adult Second Language Acquisition: Methods, Theory and Practice*. Washington, DC, Georgetown University Press.
- Sanz, C. (2005): *Adult SLA: the interaction between internal and external factors*. U: C. Sanz (ur.) Mind and Context in Adult Second Language Acquisition: Methods, Theory and Practice, 3-20.. Washington, DC, Georgetown University Press.

- Sharwood-Smith, M. (1985): *Preface*. Applied Linguistics, 6/3, 211-213.
- Sharwood Smith, M. (2004): *In two minds about grammar: On the interaction of linguistic and metalinguistic knowledge in performance*. Transactions of the Philological Society, 102, 3, 255-280.
- Sharwood Smith, M. (2005): *Attrition by Processing: A MOGUL account*. Plenarno predavanje na konferenciji First Language Attrition, Amsterdam.
- Sharwood Smith, M., J. Truscott (2005): *Stages or Continua in Second Language Acquisition: A Mogul Solution*. Applied Linguistics, 26/2, 219-240.
- Schumann, John H. (ed) (2004): *The Neurobiology of Learning: Perspectives from Second Language Acquisition*. Mahwah, New Jersey, LEA, Inc.
- Van Patten, B. (2005): *Processing instruction*. U: C. Sanz (ur.) Mind and Context in Adult Second Language Acquisition: Methods, Theory and Practice, 267-281, Washington, DC, Georgetown University Press.
- Vilke, M. (1991): *Vaše dijete i jezik*. Zagreb, Školska knjiga.
- Vilke, M., Vrhovac, Y. (1993): *Children and Foreign Language*. Zagreb, University of Zagreb.
- Vilke, M., Vrhovac, Y. (1995): *Children and Foreign Language*. Zagreb, University of Zagreb.

Bilješke

/1/ Pojam 'drugi jezik' kod većine anglosaksonskih autora pokriva dva tipa situacije: drugi jezik (institucionalna, društvena funkcija u zajednici, kao, npr. engleski u Kanadi ili USA) i strani jezik (kao npr. engleski jezik u Francuskoj, to jest, učenje kroz nastavu), cf. Ellis (1994:12). Ipak, na važnost razlikovanja ove dvije situacije kod nas je posebno upozorila M. Vilke; cf. Vilke (1991).

/2/ Ovo stajalište nije *novum*: i Chomsky je skeptičan prema mogućnosti primjene lingvističkih spoznaja u nastavi jezika; cf. Chomsky (1991).

/3/ U suvremenoj anglosaksonskoj literaturi to naročito uspijeva, među drugim autorima, Vivian Cooku.

SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) RESEARCH: SOME RECENT DEVELOPMENTS

Summary

The paper gives a short historical-theoretical account of the key scientific and research issues developed by the linguistic and psycholinguistic discipline known as *second language acquisition* (SLA). The key linguistic and psycholinguistic issues, as well as implications of SLA research for language teaching, are discussed. In the linguistic part, an explication of the recent research and theoretical issues is given, with an emphasis on the development of theoretical frameworks which connect linguistic knowledge with insights from cognitive and psycholinguistic research. One such model, *Modular On-Line Growth Use of Language* (MOGUL), has recently been developed and proposed by Sharwood Smith and Truscott; with reference to the model, ideas presented in Sharwood Smith and Truscott (2004) and Sharwood Smith (2005) are discussed.

Key words: Second language acquisition, linguistics, psycholinguistics, MOGUL framework, language teaching

